

Η μακρά νύχτα του ελληνικού χρέους

Η Μέρκελ πιάζε τις πρώτες πρωινές ώρες την Ευρωζώνη για υποχρεωτικό μεγάλο «κούρεμα» μετά την εμπλοκή στο PSI

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ

Δραματική τροπή πήραν τις πρώτες πρωινές ώρες οι διαπραγματεύσεις στις Βρυξέλλες για το «κούρεμα» του ελληνικού δημοσίου χρέους. Οι συζητήσεις με τους ιδιώτες επενδυτές κατέληξαν σε αδιέξοδο και η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ πίεζε, σύμφωνα με πληροφορίες, τους υπόλοιπους Ευρωπαίους ηγέτες να αποφασίσουν υποχρεωτικό και μεγάλο «κούρεμα» του χρέους, που θα οδηγήσει την Ελλάδα σε κανονική χρεοκοπία.

Ενδεικτικό του δραματικού χαρακτήρα των διαπραγματεύσεων είναι ότι σε αυτές ενεπλάκησαν οι ίδιοι οι ηγέτες της Ευρωζώνης. Οι κ.κ. Μέρκελ, Σαρκοζί, Γιουνκέρ αλλά και η κ. Λαγκάρντ συναντήθηκαν στη 1.30 π.μ. (ώρα Ελλάδας) με τον κ. Τσαρλς Νταλάρα, γενικό διευθυντή του IIF που εκπροσωπεί τις τράπεζες, σε μία προσπάθεια να πείσουν τους ιδιώτες ε-

πενδυτές να δεχθούν εθελοντικά το μεγάλο «κούρεμα». Ωστόσο, και αυτή η συνάντηση, όπως και η προηγούμενη σε χαμηλότερο επίπεδο, απέβη άκαρπη.

Οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης επέμειναν σε ένα «κούρεμα» του χρέους κατά περίπου 100 δισ. ευρώ, με στόχο να μειωθεί στο 120% του ΑΕΠ μέχρι το 2020. Οι τράπεζες από την πλευρά τους αρνούνταν ένα τόσο μεγάλο haircut και αντιπρότειναν μία περικοπή του χρέους κατά 45% - με μικρότερο ποσοστό (35%) για τα ομόλογα που κατέχουν οι ελληνικές τράπεζες και τα ασφαλιστικά ταμεία και μεγαλύτερο (50%) για τους ξένους επενδυτές.

Ενδεικτικό των δυσκολιών στις διαπραγματεύσεις είναι ότι στο προσχέδιο των συμπερασμάτων της συνόδου κορυφής δεν καταγραφόταν ποσοστό ή ποσό «κουρέματος», ωστόσο η πρωινή αναφορά της Γερμανίδας καγκελαρίου, ότι το ελληνικό δημόσιο χρέος πρέπει να μειωθεί στο 120% του ΑΕΠ, παρέπεμπε

σε haircut κατά περίπου 50%. Επίσης, όπως προκύπτει από το προσχέδιο, η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών θα γίνει με έκδοση κοινών μετοχών, που οδηγεί στην κρατικοποίηση όσων δεν καταφέρουν να ανταλλάσουν κεφάλαια από την ελεύθερη αγορά. Η European Bank Authority εκτιμά ότι οι ελληνικές τράπεζες θα χρειασθούν πρόσθετα κεφάλαια της τάξης των 30 δισ. ευρώ.

Πάντως, ο κ. Σαρκοζί και άλλοι Ευρωπαίοι ηγέτες φέρονταν να αντιδρούν στην πρόταση της κ. Μέρκελ. Υπέρ της εξεύρεσης λύσης τάχθηκε και ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα, που επικοινωνήσε τηλεφωνικά με την κ. Μέρκελ και τον κ. Σαρκοζί.

«Προσβλέπουμε στην ολοκλήρωση ενός βιώσιμου και αξιόπιστου νέου πολυετούς κοινού προγράμματος Ε.Ε.-ΔΝΤ μέχρι το τέλος του έτους», αναφερόταν στο προσχέδιο των συμπερασμάτων. Παράλληλα, υπήρχε η διαβεβαίωση ότι η Ευρωζώνη θα παράσκει «επαρ-

κή υποστήριξη για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις από την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα». Τα ελληνικά κρατικά ομόλογα θα υποστηρικθούν με εγγυήσεις προκειμένου να εξακολουθήσουν να μετράσχουν στο πρόγραμμα παροχής ρευστότητας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αναφερόταν συγκεκριμένα.

Παράλληλα, οι ηγέτες της Ευρωζώνης συμφώνησαν σε σειρά σημαντικών πρωτοβουλιών που θα ενισχύσουν την οικονομική διακυβέρνηση, τη δημοσιονομική πειθαρχία και την οικονομική ένωση στην Ευρωζώνη. Οι πρώτες προτάσεις θα παρουσιαστούν τον Δεκέμβριο και οι τελικές τον προσεχή Μάρτιο. Στο προσχέδιο συμπερασμάτων αναφέρεται για τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης που βρίσκονται σε Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (σήμερα 14 από τα 17) ότι το Συμβούλιο και η Κομισιόν θα μπορούν να εξετάζουν τα προσχέδια προϋπολογισμού και

να εκφέρουν γνώμη πριν από την ψήφισή τους.

Επιπλέον, η Κομισιόν θα παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού και, αν είναι αναγκαίο, θα προτείνει τροποποιήσεις. Σε περίπτωση αστοχιών κατά τη διάρκεια εκτέλεσης προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, θα επιβάλλεται ακόμη στενότερη επιτήρηση. Ακόμη, μέχρι το τέλος του 2012 θα πρέπει να περιληφθούν κατά προτίμηση στο Σύμφωνο κάθε κράτους-μέλους ή με νόμο τα όρια για έλλειμμα και χρέος που περιλαμβάνονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (3% και 60% αντίστοιχα). Ακόμη, οι προβλέψεις για την ανάπτυξη στις οποίες θα βασίζονται οι προϋπολογισμοί θα γίνονται από ανεξάρτητες πηγές. Οι ηγέτες της Ευρωζώνης συμφώνησαν επίσης να επικυρώσουν το ταχύτερο δυνατό τη δημιουργία του μόνιμου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας.

• Άλλο ρεπορτάζ **σελ. 4**

Νέες, οδυνηρές μεταρρυθμίσεις θέλει η Μέρκελ

Εμπροστιά χωρίς συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης και νέες οδυνηρές μεταρρυθμίσεις, ανεξαρτήτως από τη διάσωση της χώρας, προσηγγίζει για την Ελλάδα η καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ, μιλώντας χθες το πρωί στη γερμανική Βουλή (Μπούντεσταγκ). Σε ένα είδος «διακήρυξης» για το πώς πρέπει να αντιμετωπιστεί η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη, η κ. Μέρκελ, καταχειροκροτούμενη από τους βουλευτές του κόμματός της, έκανε ιδιαίτερες αναφορές στην Ελλάδα.

Η καγκελάριος υπογράμμισε ότι δεν επαρκεί από μόνο του το «κούρεμα» του ελληνικού χρέους για να επιλύσει το οικονομικό πρόβλημα της χώρας, προειδάζοντας για την κατεύθυνση των «οδηγίων» που θα υπάρξουν εφεξής για την Ελλάδα. «Οδυνηρές και απαραίτητες μεταρρυθμίσεις πρέπει να εφαρμοστούν», είπε, για να προσθέσει ότι «είναι επιθυμητή

Αναφερόμενη γενικότερα στην κρίση χρέους, είπε ότι πρέπει να προστατευθεί πάση θυσία η Ευρωζώνη και το ευρώ. «Ολόκληρος ο κόσμος παρακολουθεί την Ευρώπη και τη Γερμανία και περιμένει να δει αν θα είμαστε έτοιμοι και ικανοί να αντιμετωπίσουμε με υπευθυνότητα την πιο σοβαρή κρίση της Ευρώπης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Θα ήταν αδικαιολόγητο και ανεύθυνο να μην πάρουμε το ρίσκο. Δεν έχω κάποια καλύτερη εναλλακτική λύση», είπε. Στο πλαίσιο αυτό ζήτησε από τα κράτη-μέλη περισσότερη υπευθυνότητα –υπονοώντας την Ιταλία, στην οποία ωστόσο δεν αναφέρθηκε– ονομαστικά και τα κάλεσε να αναλάβουν τη δημοσιονομική ευαγλία σε συνταγματική υποχρέωση.

Προαναγγελία

Η Γερμανίδα καγκελάριος προανήγγειλε ακόμη αλλαγές των ευρωπαϊκών συνθηκών. Μάλιστα, τάχθηκε με την πρόβλεψη να παραπέμπονται στο Δικαστήριο της Ε.Ε. οι χώρες που δεν συμμορφώνονται με τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις, που θα προβλέπουν οι νέες συνθήκες. Εκane επίσης για άλλη μία φορά σαφή την άποψή της πως ήταν η έλλειψη κανόνων στη λειτουργία των αγορών που δημιουργήσει και επέτεινε στην κρίση. Επανέλαβε δε την πάγια θέση της να επιβληθεί φόρος στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, τονίζοντας ότι θα στηρίξει τις σχετικές προτάσεις της Κομισιόν και προαναγγέλλοντας δικαστικές διαμάχες εναντίον «εκείνων που επιτέθηκαν στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων και στο ευρώ».

Η κ. Μέρκελ εξασφάλισε την έγκριση των βουλευτών για την πρόταση ενίσχυσης του EFSF με συντριπτική πλειοψηφία, 503 υπέρ και μόλις 89 κατά. Έκοντας το αποτέλεσμα ως ένα σημαντικό διαπραγματευτικό ατού, αναχώρησε στη συνέχεια για τις Βρυξέλλες, προκειμένου να πάρει μέρος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, προετοιμασιώντας τόσο τους Γερμανούς βουλευτές όσο και τους Ευρωπαίους συναδέλφους της ότι «δεν πρέπει να περιμένουν να βρεθούν λύσεις σε ένα βράδυ».

Εξήγησε μάλιστα ότι οι κρίσιμοι αριθμοί των συμφωνιών θα συμπληρωθούν αργότερα, ύστερα από διαβουλεύσεις με τους εκπαισώπους του ιδιωτικού τομέα και τους οίκους αξιολόγησής.

Η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ, που είχε προαναγγείλει από τη πρωτή τη στάση του Βερολίνου, συνομιλεί με τον πρόεδρο του Eurogroup Ζαν-Κλοντ Γιουνκέρ.

Ο Έλληνας πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου συζητεί με τους ομολόγους του της Ιταλίας Σίλβιο Μπερλουσκόνι και της Ισπανίας Χοσέ Λουίς Θαπατέρο, στο περιθώριο του χθεσινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις Βρυξέλλες.

Μιλώντας στη γερμανική Βουλή, υπογράμμισε ότι δεν αρκεί μόνο του το «κούρεμα» του χρέους για την Ελλάδα.

μα μόνιμη εποπτεία» της Ελλάδας. Προκαταλαμβάνοντας και τις αποφάσεις της συνόδου, ανέφερε ότι οι διαπραγματεύσεις έχουν στόχο τη μείωση του ελληνικού χρέους στο 120% του ΑΕΠ το 2020. Παρότι δεν αναφέρθηκε σε συγκεκριμένα ποσοστά, ήταν σαφές ο υπαινιγμός της για «κούρεμα» της τάξης του 50%, στο οποίο παραπέμπει το συγκεκριμένο ποσοστό επί του ΑΕΠ, σύμφωνα με την έκθεση της τριόκας για τη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους. «Όμως, αυτό δεν πρόκειται να επιτευχθεί χωρίς μια σημαντική μεγαλύτερη συμμετοχή των ιδιωτών στο πρόγραμμα των ελληνικών ομολόγων» σε σχέση με τις αποφάσεις της συνόδου κορυφής της Ευρωζώνης της 21ης Ιουλίου, τόνισε.

Διαβεβαίωσε πάντως ότι η Ευρωζώνη θα κάνει ό,τι είναι δυνατόν για να ορθοποδήσει η Ελλάδα: «Θέλουμε να σταθεί η Ελλάδα στα πόδια της γρήγορα», ανέφερε χαρακτηριστικά και εξέφρασε τη στήριξή της προς τον ελληνικό λαό, λέγοντας ότι «πρέπει να του δώσουμε προοπτική» και ότι «αξίζει τον σεβασμό μας».

Δέσμευση στήριξης των ελληνικών τραπεζών

Τη διαβεβαίωση ότι η Ευρωζώνη θα λάβει άμεση δράση για τη διασφάλιση της ρευστότητας και της κεφαλαιακής βάσης των ελληνικών τραπεζών, ώστε να αντιμετωπίσουν χωρίς αναταράξεις τις επιπτώσεις της απομείωσης των ομολόγων, περιλαμβάνουν τα συμπεράσματα της συνόδου. Στο προσχέδιο τονίζεται ότι η Ελλάδα αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση αναφορικά με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη μείωση χρέους. Όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι τελικά οι τράπεζες δεν θα αποφύγουν να λογιστικοποιήσουν ζημιά που αντιστοιχεί στο 50% της αξίας των ελληνικών ομολόγων που έχουν στα χαρτοφυλάκια τους. Με τις ελληνικές τράπεζες να διαθέτουν ομόλογα αξία περίπου 45 δισ. ευρώ, «κούρεμα» της τάξης του 50% συνεπάγεται ζημιά ύψους 22,5 δισ., ποσό πολλαπλάσιο της καθαρής τους θέσης. Οι τελευταίες πληροφορίες ανέφεραν ότι οι τεchnοκράτες της Ευρω-

Η Ευρωζώνη διαβεβαιώνει ότι θα λάβει άμεσα μέτρα για τη διασφάλιση της ρευστότητας και της κεφαλαιακής βάσης τους μετά το «κούρεμα».

ζώνης απέρριψε την βελτιωμένη πρόταση του IIF, η οποία προέβλεπε μικρότερη συμμετοχή των ελληνικών τραπεζών στο σχέδιο ανταλλαγής (haircut) κοντά στο 30%). Δεν έγινε γνωστό αν η ανακεφαλαιοποίηση των εγκώριων τραπεζών θα γίνει μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) ή του EFSF, ωστόσο αναλύτες προδικάζουν ότι η διάσωση θα γίνει μέσω του ΤΧΣ και μόνο αν απαιτηθούν πρόσθετοι πόροι, που ξεπερνούν τα κεφά-

λαιο των ταμείων, θα εμπλακεί το EFSF. Σήμερα τα κεφάλαια του ΤΧΣ ανέρχονται σε 10 δισ., ωστόσο σύμφωνα με το επικαιροποιημένο μνημόνιο θα αυξηθούν στα 30 δισ. Η ανακεφαλαιοποίηση, αν γίνει μέσω του ταμείου, θα πραγματοποιηθεί με την έκδοση κοινών μετοχών, εξέλιξη που εν πολλοίς θα οδηγήσει σε ριζική ανατροπή της σημερινής μετοχικής διάρθρωσης των τραπεζών, με τους παλαιούς μετόχους να χάνουν τον έλεγχο. Σημειώνεται πως, πλην των επιπτώσεων του «κουρέματος», οι τράπεζες θα πρέπει να ενισχύσουν τα κεφάλαιά τους για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, όπως θα προσδιοριστούν από τη διαγνωστική μελέτη της BlackRock. Σε ό,τι αφορά τους καταθέτες και τους δανειολήπτες, η επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών δεν θα αλλάξει τίποτα στην καθημερινότητά τους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ

Οι συνέπειες για νοικοκυριά και επιχειρήσεις

Αναμένεται να καταστεί δυσκολότερος ο δανεισμός από τις τράπεζες, ενώ στο Δημόσιο θα συνεχιστεί η μείωση των δαπανών.

μιοργήσει ένα «ρήγμα» στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα—που θα καλυφθεί μέσω της ανακεφαλαιοποίησής του—και θα έχει πλέον μόνιμη αντιπροσωπεία στην Ελλάδα για να ελέγχει την υλοποίηση του Μνημονίου, ενώ η κυβέρνηση θα πρέπει να εισπράξει 3 δισ. ευρώ περισσότερα από αυτά που θα διαπανθήσει το κράτος το 2012, ώστε να ξεκινήσει η δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων. Την ίδια ώρα, το «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων θα δη-

ετισίως. Θα συνεχιστεί, όμως, η μείωση των υπόλοιπων δαπανών του κράτους. Στόχος είναι να περιοριστούν κατά 15 - 20 δισ. ευρώ οι δαπάνες αυτές μέχρι το 2020.

Στον ιδιωτικό τομέα, οι επιπτώσεις μπορεί να είναι ακόμα πιο σκληρές. Δεδομένου ότι οι τράπεζες θα υποστούν ένα ισχυρό κεφαλαιακό «σοκ», θα καταστεί δυσκολότερος ο δανεισμός των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών. Ετσι, οι τράπεζες δεν θα μπορούν να αντλούν χρηματοδότηση από τις αγορές εύκολα, με επακόλουθο να μη διοχετεύουν ρευστότητα στην αγορά διατηρώντας και επιτείνοντας τα προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Βέβαια, εάν οι εξελίξεις είναι τέτοιες που θα οδηγήσουν την Ελλάδα εκτός ευρώ, όλα τα παραπάνω θα φαντάζον «όραση», μπροστά στις ανεξέλεγκτες επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία.

Υπό διαρκή επιτήρηση των δανειστών

Του απεσταλμένου μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ

Με τη διαρκή παρουσία εποπτών από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. θα συνεχιστεί η εφαρμογή του Μνημονίου, σύμφωνα με όσα αποφασίστηκαν στη χθεσινή πολύωρη σύνοδο κορυφής. Για τις χθεσινές αποφάσεις, ο πρωθυπουργός πρόκειται σήμερα να ενημερώσει τους πολιτικούς αρχηγούς, χωρίς να έχει αποφασιστεί εάν τούτο θα γίνει με κατ' ιδίαν συναντήσεις—το πιθανότερο—ή με τη σύγκληση συμβουλίου αρχηγών υπό τον κ. Κάρ. Παπούλια. Συγκεκριμένα, χθες, αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, η ενίσχυση της παρουσίας του διεθνούς κλιμακίου εμπειρογνομώνων, οι οποίοι δεν θα προέρχονται μόνο από την Κομισιόν αλλά και ως εκπρόσωποι εθνικών κυβερνήσεων, δηλαδή των δανειστών μας. Στο τελικό κείμενο, ωστόσο, αναφερόταν ότι η παρουσία των τεχνικών αυτών συμβούλων δεν θα αφορά την εφαρμογή των μέτρων, που παραμένει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ελληνικής κυβέρνησης. Στο αρχικό κείμενο συμπερασμάτων, το οποίο έλαβε στα χέρια της η ελληνική αντιπροσωπεία, περιέγραφε την παρουσία των εποπτών με πολύ διαφορετικές

λέξεις καθώς σαφέστατα ανέφερε πως η εφαρμογή των μέτρων του Μνημονίου θα αποτελεί συναρμοδιότητα μεταξύ κυβερνήσεων και απεσταλμένων των δανειστών μας. Οι αλλαγές αυτές έγιναν κατόπιν παρέμβασης της ελληνικής πλευράς. Τις εξελίξεις αυτές περιέγραψαν οι κ. Ευ. Βενιζέλος, Η. Μόσιαλος, Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου, Φιλ. Σαχινιδής σε τηλεδιάσκεψη λίγο μετά τις 11 (ώρα Ελλάδος) προς τους συναδέλφους τους της κυβερνητικής επιτροπής. Πληροφορίες αναφέρουν ότι ο κ. Βενιζέλος εξήγησε στους υπουργούς ότι το κεφάλαιο της κυριαρχίας έχει κλείσει κατά τρόπο ευνοϊκό για την ελληνική πλευρά. Στην τηλεδιάσκεψη οι υπουργοί περιέγραψαν και την πορεία των συνομιλιών ως προς τα πιο φλέγοντα ζητήματα που αφορούν το ελληνικό πρόβλημα. Ο κ. Βενιζέλος ενημέρωσε χθες τηλεφωνικά, δύο φορές κατά τη διάρκεια του δείπνου, τον κ. Κάρ. Παπούλια. Νωρίτερα, υπουργοί και τεχνικοί σύμβουλοι της ελληνικής αποστολής βρίσκονταν σε διαρκείς συσκέψεις στο ξενοδοχείο όπου διέμενε ο κ. Παπανδρέου. Εκεί, κυβερνητικές πηγές επιχειρούσαν να αποδραματοποιήσουν τη συζήτηση περί επιτροπείας. Έλεγαν ότι μια μόνιμη παρουσία των ελεγκτών της τριόκας στην Ελλάδα στην πραγματικότητα θα είχε περισσότερα οφέλη, καθώς κατ' αρχάς θα σταματούσε την ανά τρίμηνο εθνική αναταραχή, ενώ και οι δανειστές μας θα διατηρούσαν μια πιο σαφή εικόνα. Οι ίδιες πηγές τόνιζαν ότι η ελληνική πλευρά είναι προσληγμένη σε δύο από τους τρεις πυλώνες της λύσης: τον εθελοντικό χαρακτήρα του «κουρέματος» (PSI plus) και τη μείωση του χρέους στο 120%. Αντιθέτως, στην ελληνική πλευρά δεν αντιμετωπίζουν διόλου φιλικά την πρόταση εθνικής συμμετοχής στην ανακεφαλαιοποίηση ασφαλικών ταμείων ή τραπεζών. Ο κ. Παπανδρέου (ο οποίος λίγο πριν αρχίσει το Ευρ. Συμβούλιο είχε σύντομες συνομιλίες με τους κ. Θαπατέρο και Μπερλουσκόνι) σε συζήτηση που είχε με δημοσιογράφους έλεγε ότι έχει έρθει η ώρα για συλλογική δράση των ηγεσιών της Ε.Ε., ενώ εκτιμούσε ότι αν δεν υπάρξει συγκεκριμένη απόφαση θα ακολουθήσει νέα συνάντηση. Σημειώνεται, τέλος, ότι χθες κυβερνητικές πηγές επαναλάμβαναν ότι η ανακοίνωση του υπουργού Οικονομικών για την ανάγκη «αυξημένων εθνικής ευθύνης» έγινε σε απόλυτη συνεννόηση με τον πρωθυπουργό, ο οποίος γνώριζε και το περιεχόμενο της προτού αυτή δοθεί στη δημοσιότητα.

Αριστερά: Ο πρόεδρος της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί και ο Βρετανός πρωθυπουργός Ντέιβιντ Κάμερον, που είχαν συγκρουστεί την Κυριακή, συνομιλούν πριν από την έναρξη της χθεσινής συνόδου, υπό τα βλέμματα του πρωθυπουργού της Τσεχίας Πετρ Νέκας και του Σλοβένου ομολόγων του, Μπόρντο Πάχορ. **Δεξιά:** Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Χέρμαν βαν Ρομπέι με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο.

Η κρίση χρέους προκαλεί χάος στην Ευρωζώνη

Παρά τις προειδοποιήσεις ότι η χθεσινή σύνοδος ήταν ίσως η τελευταία ευκαιρία για το ευρώ, οι διαφωνίες παρέμεναν έως την ύστατη ώρα

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΚΟΥ**

Η **Θεσινή** σύνοδος κορυφής θα ήταν το επισημείο έξι ημερών διαβουλεύσεων μεταξύ επικεφαλής κυβερνήσεων, κεντρικών και εμπορικών τραπεζιτών, υπουργών Οικονομικών και Ευρωπαίων αξιωματούχων. Όμως, οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών -με φαινόμενα όπως οι προσθήκες και ακυρώσεις συναντήσεων την τελευταία στιγμή-, οι συνεχείς διακοπές των διαπραγματεύσεων με τους τραπεζίτες, αλλά και οι δημόσιες διενέξεις και εντάσεις- καταδεικνύουν πόσο απροετοίμαστη είναι η Ευρώπη να λάβει τις δύσκολες αποφάσεις που έχει ήδη υποσχεθεί.

Ηταν η 14η Σύνοδος των Ευρωπαίων ηγετών για την κρίση του ευρώ τους τελευταίους 21 μήνες. Καθώς ήδη έχουν διαφυσωθεί 13 φορές, οι ελπίδες ότι οι αποφάσεις τους θα ήταν αρκετές να συγκρατήσουν την κρίση, αυτή τη φορά τα πράγματα βρίσκονται πράγματι σε οριακό σημείο. Υπό την πίεση της διεθνούς κοινότητας, οι Ευρωπαίοι έχουν θέσει προθεσμία να προσέλθουν με συνεκτική λύση στην κρίση χρέους που ταλανίζει την Ευρωζώνη στη Σύνοδο του G20 την επόμενη εβδομάδα. Με τον χρόνο να τελειώνει για την Ευρωζώνη, ίσως η 14η αποδειχθεί η κρισιμότερη Σύνοδος στη σύγχρονη ιστορία του ευρώ. Γνώστες των αγορών, όπως ο επενδυτής Τζορτζ Σόρος, προειδοποιούσαν

ότι οι Ευρωπαίοι ενδεχομένως να μην έχουν άλλη ευκαιρία να αντιμετωπίσουν την κρίση. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αν μν τι άλλο, φέρεται να απαιτεί από τους Ευρωπαίους ηγέτες «λύση τώρα», προειδοποιώντας ότι αν το ελληνικό χρέος δεν καταστεί βιώσιμο, τότε δεν θα μπορεί να εκταμιεύσει την έκρηξη δόση. Με τους αναλυτές να εκτιμούν ότι πιθανώς να είναι η τελευταία ευκαιρία της Ευρωζώνης να πείσει τους ανήσυχους επενδυτές για την ικανότητά της να ελέγξει την κρίση, οι Ευρωπαίοι ηγέτες έσπευδαν να περιορίσουν τις προσδοκίες, λέγοντας ότι η συμφωνία χρειάζεται περισσότερο δουλειά και αφήνοντας τον καθορισμό των «τεχνικών» λεπτομερειών

στους υπουργούς Οικονομικών, η ακόμη και στις ίδιες τις αγορές, π.χ. όσον αφορά τη δόση πυρός του EFSF, που πηγές σημείωναν ότι θα διαμορφωθεί «σε διαπραγματεύσεις με τους επενδυτές». Όσο περισσότερα ζητήματα παραμένουν ανοικτά, όμως, τόσο τεντώνονται τα νεύρα των συμμετεχόντων: «Η Ευρώπη δεν βρέθηκε ποτέ τόσο κοντά στην κατάρρευση. Είναι έτοιμη να εκραγεί», δήλωσε ο πρόεδρος της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί. Την ίδια ώρα, η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ τόνισε στο γερμανικό κοινοβούλιο ότι «αν το ευρώ καταρρεύσει, θα καταρρεύσει η Ευρώπη». Όλα αυτά ενώ η αβεβαιότητα για την επόμενη

ημέρα περισσεύει. Ο επόμενος επικεφαλής της ΕΚΤ Μάριο Ντράγκι σημείωσε ότι στην Ιταλία επικρατεί σύγχυση, ενώ ο πρώην Επίτροπος Ε.Ε. Γκίντερ Φερχόινγκεν προκάλεσε αίσθημα όταν εκτίμησε ότι «η Ε.Ε. μοιάζει σήμερα περισσότερο με ένα χαοτικό κλαμπ. Από την άλλη πλευρά βέβαια, δεν είχε βιώσει ποτέ άλλοτε αντίστοιχη κρίση». Και βέβαια, είναι ενδεικτικό το ξόσπασμα του κ. Σαρκοζί εναντίον του πρωθυπουργού της Βρετανίας, Ντέιβιντ Κάμερον, τον οποίο κατηγορήσε ότι διεκδικεί ρόλο στην επίλυση της κρίσης ενός νομίσματος που δηλώνει ότι μισεί. Ας βρουν όμως επιτέλους τη λύση όσοι εκ της θέσεώς τους καλούνται να υπερασπιστούν το ευρώ!

Οκτάμηνη προθεσμία στις τράπεζες για ανακεφαλαιοποίηση

Σοβαρές δυσκολίες αντιμετώπισαν έως αργά χθες το βράδυ οι ηγέτες της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης στην προσπάθειά τους να λάβουν πολιτικές αποφάσεις για την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕFSF) και την επανακεφαλαιοποίηση των σημαντικότερων ευρωπαϊκών τραπεζών. Καθώς τα τρία προβλήματα είναι πολύ στενά συνδεδεμένα, οι λεπτομέρειες «αναμένεται να αποφασιστούν τις επόμενες ημέρες». Οι ηγέτες της Ε.Ε. φαίνεται ότι ενέκριναν την αύξηση του ελάχιστου ορίου του βασικού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στο 9% σύμφωνα με το προσχέδιο συμπερασμάτων που κυκλοφόρησε χθες το απόγευμα στη σύνοδο κορυφής της Ευρωζώνης. Οι 90 σημαντικότερες ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν περιθώριο μέχρι τον Ιούλιο του 2012 να συγκεντρώσουν από τις αγορές τα απαιτούμενα κεφάλαια, αλλιώς θα πρέπει να προσφύγουν για βοήθεια είτε στις εθνικές κυβερνήσεις είτε στο προσωρινό Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Εως ότου φτάσουν το απαιτούμενο όριο κεφαλαιακής επάρκειας δεν θα διανέμουν μπόνους και μερίσματα. Προηγούμενος οι τράπεζες θα πρέπει να υπολογίσουν την αξία των κρατικών ομολόγων που κατέχουν με βάση την αξία τους στις 30 Σεπτεμβρίου του 2011, αναφέρεται στο προσχέδιο συμπερασμάτων που δόθηκε προς έγκριση στους «27». Επίσης οι εθνικές αρχές εποπτείας των τραπεζών θα πρέπει, υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής, να διασφαλίσουν ότι οι προστάθεις των τραπεζών να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους βάση δεν θα γίνουν σε βάρος της αγοράς, δηλαδή οι τράπεζες δεν θα σταματήσουν να δανείζουν την πραγματική οικονομία. Επίσης δεν θα πρέπει να προχωρήσουν σε μαζικές πωλήσεις κρατικών ομολόγων. Ωστόσο, στο προσχέδιο δεν αναφέρεται το ποσό που θα απαιτηθεί προκειμένου να ενισχυθούν οι ευρωπαϊκές τράπεζες, ούτε πώς θα γίνει η επανακεφαλαιοποίηση. Αναφέρεται όμως ότι θα πρέπει να περιοριστεί η δυνατότητα των τραπεζών να πληρώνουν μερίσματα και να δίνουν μπόνους στα στελέχη τους μέχρι

Το **ΑΝΤ** είχε εκτιμήσει τον Αύγουστο ότι θα απαιτηθούν 300 δισ. ευρώ για την επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, αλλά την προηγούμενη εβδομάδα η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή μείωσε το ποσό στα 108 δισ. ευρώ.

Εως ότου φτάσουν το απαιτούμενο όριο κεφαλαιακής επάρκειας δεν θα διανέμουν μπόνους και μερίσματα.

να επιτύχουν το ελάχιστο όριο κεφαλαιακής επάρκειας. Την προηγούμενη εβδομάδα η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή υπολόγισε ότι θα απαιτηθούν 108 δισ. ευρώ για την επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, ενώ τον Αύγουστο το **ΑΝΤ** είχε υπολογίσει ότι θα απαιτηθούν 300 δισ. ευρώ, για να μειώσει την

εκτίμηση σε 200 δισ. μετά την έντονη αντίδραση των Ευρωπαίων. Όσον αφορά την ενίσχυση του EFSF η γερμανική βουλή έδωσε το πράσινο φως για την ενίσχυσή του, χωρίς όμως να αυξηθεί το ποσό των διαθέσιμων εγγυήσεων πάνω από 440 δισ. και φυσικά χωρίς να μπορεί να προσφύγει για βοήθεια στην ΕΚΤ. Δύο μέθοδοι που θα οδηγήσουν στην αύξηση της «δύναμης πυρός» του EFSF αναμενόταν να εγκριθούν από τους ηγέτες της Ευρωζώνης. Η πρώτη αφορά τη μετατροπή των ταμείων σε ασφαλιστικό οργανισμό που θα έχει τη δυνατότητα να ασφαλίσει ποσοστό 20%- 30% των

ομολόγων που θα εκδίδει κράτος-μέλος που βρίσκεται υπό πίεση, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο το μέγεθος του ταμείου. Η δεύτερη μέθοδος αφορά τη δημιουργία ενός Οχήματος Ειδικού Επενδυτικού Σκοπού στο οποίο ελπίζεται ότι θα επενδύσουν μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες, όπως η Κίνα, η Βραζιλία. Μάλιστα ο διευθυντής του EFSF κ. Κλάους Ρέγκλινγκ θα μεταβεί την Παρασκευή στο Πεκίνο, ωστόσο Κινέζος διπλωμάτης δήλωσε χθες από τις Βρυξέλλες ότι προς το παρόν δεν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο και λεπτομερές όσον αφορά το SPIV. ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

Χείρα βοηθείας από τον Ντράγκι

«Χείρα βοηθείας» στην Ευρωζώνη προσέφερε χθες ο Μάριο Ντράγκι, λίγες ώρες πριν από την κρίσιμη σύνοδο κορυφής, στέλνοντας το μήνυμα που περιμέναμε εναγωνίως οι αγορές για τις προθέσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ο **κ. Ντράγκι** αναλαμβάνει επισήμως καθήκοντα, ως επικεφαλής της ΕΚΤ, την 1η Νοεμβρίου.

Ο επερχόμενος επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) διαβεβαίωσε πως «το ευρωσύστημα (των κεντρικών τραπεζών) είναι αποφασισμένο, με τα μη συμβατικά μέτρα του, να αποτρέψει τη δυσλειτουργία των κεφαλαιαγορών και των χρηματογορών, που δημιουργούν φραγμούς στη νομισματική μετάδοση». Ο κ. Ντράγκι, που αναλαμβάνει επισήμως καθήκοντα την 1η Νοεμβρίου, κατέστησε σαφές ότι τα μέτρα θα έχουν προσωρινό χαρακτήρα και πως οι κυβερνήσεις είναι εκείνες που θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τα βαθύτερα αίτια της κρίσης χρέους. Ωστόσο, η ανακοίνωσή του αίρει μέρος των πιέσεων της γερμανικής κεντρικής τράπεζας Bundesbank για διακοπή του προγράμματος αγοράς ομολόγων υπερχρεωμένων χωρών από την ΕΚΤ, πολιτική που οδήγησε στην παραίτηση των δύο ισχυρότερων Γερμανών μελών του διοικητικού συμβουλίου της ΕΚΤ φέτος, των κ. Αξελ Βέμπερ και Γιούργκεν Σταρκ. Ο κ. Ντράγκι απεφάνθη πως η κατάσταση στην Ιταλία είναι «μπερδεμένη και δραματική». Αναφερόμενος στις οικονομικές προοπτικές της Ευρωζώνης εκτίμησε ότι «οι κίνδυνοι περρω αποδυνάμωσης της ανάπτυξης είναι σημαντικοί, σε ριβάλλον μεγάλων αβεβαιοτήτων». Διόλου, την οποία οι αναλυτές ερμηνεύουν ότι κλίνει υπέρ μιας μείωσης των επιτοκίων του ευρώ χαμηλότερα από το σημερινό 1,50%.

Διαβεβαίωσε πως «το ευρωσύστημα είναι αποφασισμένο να αποτρέψει τη δυσλειτουργία των κεφαλαιαγορών».

Δεύτερη πρόταση, μέσα σε 24 ώρες, από το IIF για «κούρεμα» 43%

Δεύτερη πρόταση με μεγαλύτερο «κούρεμα» (haircut) της τάξης του 43% (48% για τους ξένους επενδυτές και 35% για τους Έλληνες) κατέθεσε χθες το βράδυ, σε διάστημα μικρότερο των 24 ωρών από την προηγούμενη, το International Institute of Finance (IIF), σε μια ύστατη προσπάθεια να βρεθεί λύση που θα αποτρέψει την κανονική χρεοκοπία. Ωστόσο, προσέκρουσε στην επιμονή της Ευρωζώνης για κούρεμα τουλάχιστον 50%. Είχε προηγηθεί νωρίς το πρωί πρόταση που προέβλεπε «κούρεμα» 40% και επιπρόσθετη απομείωση της τάξης του 12% σε βάρος χρόνου για τους ξένους επενδυτές και haircut 30% για τις ελληνικές τράπεζες, η οποία ωστόσο δεν έγινε αποδεκτή από τους ηγέτες της Ευρωζώνης, θεωρώντας ότι το «κούρεμα» δεν είναι επαρκές. Το σημαντικό για τις ελληνικές τράπεζες είναι ότι η πρόταση περιλάμβανε μέτρα στήριξης με ενίσχυση της ρευστότητας μέσω της ΕΚΤ, καθώς και επανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών με την έκδοση προνομioύχων μετοχών. Αν η λήψη της κρατικής βοήθειας γίνει μέσω προνομioύχων μετοχών, αυτό σημαίνει ότι οι υφιστάμενοι μέτοχοι των τραπεζών θα διατηρήσουν τον έλεγχο και μπορούν να ευελπι-

στούν πως, αν οι συνθήκες ομαλοποιηθούν θα μπορέσουν σε βάρος χρόνου να αποπληρώσουν τις προνομioύχες μετοχές και να αποφύγουν οριστικά το φάσμα της κρατικοποίησης. Βασικός στόχος του σχεδίου ήταν να ικανοποιηθεί η απαίτηση των πολιτικών ηγετών της Ευρωζώνης, και ειδικά των Γερμανών, για μεγάλη αύξηση του haircut ώστε να καταστεί το ελληνικό χρέος βιώσιμο και πα-

Προέβλεπε ενίσχυση της ρευστότητας μέσω της ΕΚΤ, αλλά η Ευρωζώνη δεν έκανε ούτε αυτή δεκτή.

ράλληλα να διασφαλιστεί ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμφωνίας αποκλείοντας τον κίνδυνο πυροδότησης ενός πιστωτι-

κού γεγονότος (credit event). Καθοριστική ήταν η συμβολή των εγκρίσεων τραπεζών στις διαπραγματεύσεις για τη δόμηση της νέας πρότασης, ενώ το IIF αποδέχθηκε ότι οι ελληνικές τράπεζες και τα ασφαλιστικά ταμεία πρέπει να αντιμετωπιστούν ως ειδικά περιπτώσεις και να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις από τη σημαντική αύξηση του haircut. Η πιο χαμηλότερη συμμετοχή στο σχέδιο δεν θα λάβουν νέους τίτ-

λους υψηλότερης αξιολόγησης ή άλλες εγγυήσεις. Σε ό,τι αφορά τους ξένους ομολογιούχους, η πρόταση περιλάμβανε άμεσο «εθελοντικό» «κούρεμα» της τάξης του 40% αρχικά και επίσης περαιτέρω απομείωση σε βάρος χρόνου, με προεξοφλητικό επιτόκιο 12%, με συνολική επιβάρυνση του ιδιωτικού τομέα κατά 52%. Με τις δράσεις αυτές, το ελληνικό χρέος θα μειωνόταν κατά 70,3 δισ. ευρώ. Το IIF υπογραμμίζει ότι οι ιδιώτες ομολογιούχοι κατέχουν λιγότερο από το 60% του συνολικού ελληνικού χρέους, ενώ το υπόλοιπο βρίσκεται σε θεσμικούς και κυβερνητικούς φορείς. Σύμφωνα με την πρόταση, σε αντιστάθμιση για τη μονομερή επιβάρυνση των ιδιωτών οι κυβερνητικοί φορείς κάτοχοι ελληνικού χρέους θα αναλάμβαναν την υποχρέωση να παρέχουν νέα χρηματοδότηση στη χώρα. Κατά το IIF, με την πρόταση επιτυγχάνεται μείωση του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ στο 114,2% μέχρι το τέλος του 2020 (σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ΑΝΤ), ενώ με τη μεθοδολογία του IIF το ποσοστό συρρικνώνεται στο 96,4% - και οι δύο προσεγγίσεις οδηγούν σε ένα επίπεδο χρέους που μπορεί να είναι βιώσιμο.

«Ήταν ένας Έλληνας, ένας Ιρλανδός...» - Τα ανέκδοτα της κρίσης

Κρύα τα περισσότερα, απρόκαλπτα ρασιστικά, αλλά ορισμένα εξ αυτών χαριτωμένα, τα ανέκδοτα που κυκλοφορούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την Ελλάδα, με αφορμή την οικονομική κρίση, αναδεικνύουν με τον πλέον γλαφυρό τρόπο την καταβράθυνση του κύρους της χώρας μας στο εξωτερικό. Το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters συγκέντρωσε ένα χαρακτηριστικό σπάνιο, από το οποίο σας παραθέτουμε τα πιο χαρακτηριστικά: ● «Γιατί οι Έλληνες δεν πήραν την έκτιση δόση από τα χρήματα του μηχανισμού στήριξης;». **Απάντηση:**

«Γιατί είναι τόσο τεμπέληδες, που βαριόντουσαν να συμπληρώσουν την αίτηση». ● «Ένας Έλληνας, ένας Ιρλανδός και ένας Πορτογάλος πηγαίνουν μαζί για ποτό. Ποιος πληρώνει;». **Απάντηση:** «Ο Γερμανός». ● «Με 400 ευρώ μπορείτε να υποθετήστε έναν Έλληνα: θα μείνει στο σπίτι σας, θα κοιμάται μέχρι το μεσημέρι, θα πίνει το καφεδάκι του, θα τρώει και μετά θα κάνει τη σιέστα του. Ετσι, εσείς θα έχετε χρόνο να πάτε για δουλειά». ● Ελληνικής καταγωγής ανταποκριτής του Reuters μπήκε σε αν-

δρικό κομμωτήριο στο Άμστερνταμ. Όταν άκουσε το όνομά του ο μαριμπέρνερ, τον ρώτησε: «θα είσαι ικανοποιημένος με 50% κούρεμα;». ● «Μετά τη Σύνοδο Κορυφής, ο Μπερλουσκόνι καλεί τους ομολόγους του για ποτό σε μπαρ των Βρυξελλών. Υπόσχεται ότι θα κεράσει ο ίδιος. Γιατί δεν πάει ο Παπαδόπουλος;». **Απάντηση:** «Γιατί δεν έχει λεφτά ούτε για το ταξί». ● «Ποια είναι η διαφορά μεταξύ Ιρλανδίας και Ισπανίας;». **Απάντηση:** «Ένα γράμμα και έξι μήνες». REUTERS

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ